

PERSBERICHT

FRANS HALS

*Kinderen uit de familie van Campen met een bokkenwagen. Fragment, ca. 1623-1625,
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (Brussel),
inv. 4732, foto: J. Geleyns*

NIEUWE TENTOONSTELLING OVER KUNSTENAARS DIE DE HAARLEMSE KUNST VERANDERDEN

Nieuwkomers. Vlaamse kunstenaars in Haarlem 1580-1630

vanaf 30 september te zien in locatie Hof van het Frans Hals Museum

Haarlem, 26 juli 2022 – Dit najaar presenteert het Frans Hals Museum de tentoonstelling *Nieuwkomers*, over Vlaamse kunstenaars die tussen 1580 en 1630 de kunst in Haarlem tot bloei brachten. Aan de hand van het werk en leven van zes bekende kunstenaars en met topstukken van onder anderen Frans Hals, Karel van Mander en Esaias van de Velde laat de tentoonstelling zien hoe nieuwkomers de kunst en de stad blijvend veranderden. Extra bijzonder is de komst van verschillende bruiklenen, waaronder een aantal schilderijen van Frans Hals dat lang geleden of nooit eerder in Nederland te zien was.

ZES ICONISCHE NIEUWKOMERS

De hoofdpersonen in deze tentoonstelling zijn Frans Hals, Lieven de Key, Karel van Mander, Esaias van de Velde, Adriaen Brouwer en Pieter Claesz. Zij waren heel verschillende kunstenaars, ieder met een eigen verhaal maar met eenzelfde achtergrond: hun wortels lagen in de gebieden Vlaanderen en Brabant in de Zuidelijke Nederlanden, het gebied dat we nu Vlaanderen noemen. De invloed van deze kunstenaars op de ontwikkeling van de kunsten in Haarlem is onmiskenbaar. Zo is het *Schilder-boeck* van Karel van Mander de

MEET AT
**FRANS HALS
MUSEUM**
HAARLEM

belangrijkste bron over kunst uit de Nederlanden rond 1600 en zou Frans Hals, die als peuter naar Haarlem kwam, uitgroeien tot een van de drie grootste Hollandse schilders uit de zeventiende eeuw.

Vooraf tussen 1580 en 1630 verhuisden vele inwoners van de Zuidelijke Nederlanden naar steden in Holland en Zeeland, zo ook naar Haarlem. Rond 1620 was een groot deel van de inwoners van Haarlem nieuwkomer. Wat bracht hen in beweging en wat maakte Haarlem zo aantrekkelijk? Deze ambachtslieden, handelaren en kunstenaars brachten hun kennis, kapitaal én talent mee. Maar ze moesten ook een nieuw leven opbouwen in een stad die ze niet kenden. Norbert Middelkoop, conservator van de tentoonstelling: "Deze Vlaamse nieuwkomers introduceerden niet alleen nieuwe stijlen en technieken, maar bevorderden met hun aanwezigheid en productie ook de vraag naar luxegoederen zoals schilderijen, damast en aardewerk. Zo stimuleerden zij de bloei van zowel de economie als de kunsten in Haarlem. Dit gaf een enorme impuls aan de kunst en de stad."

BLIJVENDE VERANDERING

Zonder Vlaamse nieuwkomers zou de enorme bloei van de Haarlemse kunsten vanaf 1580 ondenkbaar zijn geweest. Mede door de ideeën van kunstenaar en schrijver Karel van Mander als spil van de Haarlemse kunstwereld ontwikkelde Haarlem zich tot een broedplaats van artistieke vernieuwingen. En daar kwamen natuurlijk weer vele andere schilders op af. Bedenk je eens hoe de Hollandse schilderkunst eruit zou hebben gezien zonder hun invloed. Zonder nieuwkomers als Esaias van de Velde, Adriaen Brouwer en Pieter Claesz hadden we misschien geen realistische Hollandse landschappen, vrolijke gezelschappen, boerentaferelen en ontbijtstilleven gehad. En hoe had de stad Haarlem er dan uit gezien? Lieven de Keys gebouwen bepalen nog altijd het aanzien van de stad. De Grote Markt is niet meer voor te stellen zonder de prachtige gevel van de Vleeshal vol sierlijke Vlaamse ornamenten of zonder de Keys beeldbepalende aanbouw van het stadhuis.

ADRIAEN BROUWER
Herberginterieur met kaartspelers, 1624-1625,
Bijl-Van Urk, in bruikleen aan Museum het
Rembrandthuis

GERRIT BERCKHEYDE
*De Grote Markt te Haarlem met
de Grote of St. Bavokerk*, 1696,
Frans Hals Museum, Haarlem, langdurig
bruikleen van de Rijksdienst voor het
Cultureel Erfgoed

PIETER CLAESZ
Ontbijtstilleven, 1625,
Frans Hals Museum, Haarlem, in bruikleen van
particuliere collectie

KAREL VAN MANDER
Dans om het gouden kalf, 1602
Frans Hals Museum, Haarlem

MEET AT
**FRANS HALS
MUSEUM**
HAARLEM

UNIEKE BRUIKLENEN SINDS 85 JAAR WEER IN NEDERLAND TE ZIEN

Speciaal voor deze tentoonstelling komt er een aantal bijzondere bruiklenen naar Haarlem, waaronder maar liefst zeven schilderijen van Frans Hals. Drie daarvan waren voor het laatst 85 jaar geleden of zelfs nooit eerder in Nederland te zien. In de tentoonstelling zien bezoekers Frans Hals' *Twee vissersjongens* uit de collectie van The Phoebus Foundation (Antwerpen), zijn schilderijen *Kinderen uit de familie van Campen met een bokkenwagen* en *Portret van Willem van Heythuysen* uit de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België (Brussel), Hals' *Portret van een man* uit Musée des Beaux-Arts (Dijon) en zijn portretten van *Lucas de Clercq* en *Feyntje van Steenkiste* uit het Rijksmuseum (Amsterdam). Maar ook schilderijen van andere kunstenaars zoals Adriaen Brouwers *Herberginterieur met kaartspelers* uit Museum Het Rembrandthuis (Amsterdam). Daarnaast wordt een aantal werken tentoongesteld uit particuliere verzamelingen, zoals een zeldzaam *Keukenstuk* van Cornelis van Haarlem en het ovale *Mansportret* van Frans Hals uit de Rose-Marie and Eijk de Mol van Otterloo Collection, dat nooit eerder in een museum te zien was.

In de tentoonstelling zijn ook bijzondere objecten te zien uit lokale collecties zoals Karel van Manders *Schilder-boeck* (1604) uit het Noord-Hollands Archief en het model van de Nieuwe Kerkstoren. Uiteraard ontbreken de nodige topstukken uit de vaste collectiepresentatie van het Frans Hals Museum niet. Bijvoorbeeld Frans Hals' *Portret van Jacobus Zaffius*, Karel van Manders kleurrijke *Dans om het gouden kalf*, Pieter Claesz' *Ontbijtstilleven* (1625) en het innemende *Portret van een jonge vrouw* door Judith Leyster (1635). Zonder Vlaamse nieuwkomers zou de internationaal bekende collectie van het Frans Hals Museum, het kunstmuseum van de stad Haarlem, er heel anders uit hebben gezien.

Deze tentoonstelling is mede mogelijk gemaakt door bijdragen van de Vereniging van Vrienden van het Frans Hals Museum, de Gravin van Bylandt Stichting, Ahold Delhaize en de VriendenLoterij.

De tentoonstelling *Nieuwkomers. Vlaamse kunstenaars in Haarlem 1580-1630* is van 30 september 2022 tot en met 8 januari 2023 te zien in locatie HOF van het Frans Hals Museum in Haarlem. Meer informatie: www.franshalsmuseum.nl/nieuwkomers

NOOT VOOR DE REDACTIE, NIET VOOR PUBLICATIE:

Persbeeld is te downloaden via: <https://www.franshalsmuseum.nl/nl/over-ons/pers/>

SAVE THE DATE - PERSPREVIEW

Donderdag 29 september 10:00 - 12:00 uur.

Frans Hals Museum Hof, Groot Heiligland 62, Haarlem.

Programma en RSVP: <https://bit.ly/3PR2FcE>

MEER INFORMATIE:

Maaïke Koeten

06 24 353 262 of m.koeten@franshalsmuseum.nl

**FRANS HALS
MUSEUM**

www.franshalsmuseum.nl

Frans Hals Museum is partner van:

VRIENDEN
LOTERIJ

HAAARLEM